

Stockholm, 2020-06-15

RFSU:s remissyttrande över SOU 2019:56 Idéburen välfärd, Fi2019/04187/K

Inledning

RFSU tackar för att ha fått möjligheten att lämna kommentarer över rubricerad utredning. RFSU är en partipolitiskt och religiöst obunden folkrörelse med uppgift att sprida en kunskapsbaserad och öppen syn på samlevnads- och sexualfrågor. RFSU arbetar med utgångspunkt i sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) för ett jämlikt och jämställt samhälle där sexualitet är en källa till glädje och njutning i människors liv.

En av RFSU:s centrala målsättningar är att alla människor ska kunna uppleva sexuell integritet, självkänsla och välbefinnande i alla faser av livet, oavsett kön eller könsidentitet, sexualitet, ursprung, funktionalitet och sammanhang.

Sexualitet är en politisk fråga som påverkar välfärd, samhällsliv och hur människor interagerar med varandra. Samhället ska därför erbjuda människor den kunskap och de verktyg de behöver för att åtnjuta sin frihet att vara, välja och njuta. Det innebär att välfärdssystemen måste tillgodose sexuell hälsa och sexuella rättigheter. Sexualitet är en viktig del i att vara människa som handlar om livskvalitet och välbefinnande genom hela livet. Sexuell hälsa är inte enbart frånvaro av sjukdom utan ska vara en självklar del av folkhälsoarbetet. Sexualitet är en del av välfärden och RFSU ser idéburet offentligt partnerskap (IOP) som en väg framåt i att säkerställa sexuell hälsa för alla. Detta genom tillhandahållandet av sexualupplysning, sexualundervisning, sexualrådgivning och kliniskt arbete för sexuella hälsa.

Utredningens förslag och RFSU:s ställningstaganden

3. Utredningens avgränsning av begreppet välfärd

RFSU tillstyrker utredningens definition av begreppet välfärd i denna kontext som verksamhet som omfattar de tjänster som de idéburna organisationerna på olika vis tillhandahåller medborgarna på

uppdrag av eller med finansiering från det allmänna inom följande områden:

- hälso- och sjukvård
- hälsofrämjande verksamhet,
- sociala omsorgstjänster,
- utbildning, sådan som regleras av skollagen, utbildning och bildning som folkhögskolor och studieförbund genomför samt annan utbildning med kommuner, regioner och statliga myndigheter som huvudman,
- aktiviteter inom arbetsmarknadsområdet, och
- verksamheter som syftar till att öka människors integration och inkludering i samhället samt motverka segregation och isolering.

5.4.3 En definition av idéburna aktörer i offentligt finansierad välfärdsverksamhet

RFSU är försiktigt positiv till den definition som utredningen föreslår och anser att det fyller en funktion; En definition av idéburna aktörer i offentligt finansierad välfärdsverksamhet ska införas i en särskild lag. Det är bra med en gränsdragning gentemot andra aktörer, för att undvika en konkurrenssituation med aktörer som bedriver sin verksamhet på en affärsmässig grund.

Utredningen föreslår att en aktör, för att anses vara en idéburen aktör i offentligt finansierad välfärdsverksamhet ska uppfylla följande kriterier i lagen;

- organisationen vara en juridisk person som inte är direkt eller indirekt ägd eller kontrollerad av staten, en kommun eller en region,
- har ett syfte som är oegennyttigt,
- bedriver eller har för avsikt att bedriva offentligt finansierad välfärdsverksamhet, och
- inte gör några värdeöverföringar till annan än registrerade idéburna aktörer eller till forskning.

Det RFSU vill problematisera är hur den sista punkten fyra rörande värdeöverföringar till annan än registrerad idéburen aktör eller forskning påverkar organisationer som i en gren arbetar med välfärd, men även har andra verksamhetsgrenar som kräver samarbeten med organisationer som inte bedriver välfärd och därmed heller inte finns registrerade i ett nationellt register för idéburna organisationer. RFSU ser behovet av att även fortsättningsvis kunna bedriva gemensamma projekt med andra aktörer och göra värdeöverföringar

av t.ex. projektmedel, utan att falla utanför definitionen av idéburen välfärdsorganisation. Det kan t.ex. röra samarbeten med biståndsorganisationer som inte faller inom det föreslagna registret. RFSU vill inte se en utveckling där registret därmed tvingar organisationer att välja bort antingen registret eller potentiella samarbeten. Det torde varken ligga i intresset för stat eller för civilsamhälle.

7.2 Vad kännetecknar idéburna offentliga partnerskap

RFSU är positivt inställda till IOP och ser det som ett erkännande från det offentliga gentemot det mervärde och särart som civilsamhället representerar jämfört med andra aktörer. RFSU hoppas att samhället fokuserar på vad man kan uppnå i partnerskapet, istället för strikt fokus på utförarverksamhet. Det är oerhört viktigt att olika aktörers egenvärde erkänns och att aktörer inte tvingas in i komplicerade samarbetsprojekt med många/alla aktörer i en viss fråga, då risken finns att sammanslutningen blir urvattnad och ineffektiv. RFSU ser således en risk att det offentliga vill tillfredsställa "alla" och därför driver på för samarbeten mellan flera/alla idéburna aktörer inom en viss fråga inom ramen för IOP.

7.4 Bör IOP regleras i lag?

7.4.3 Sammantagen bedömning

RFSU speglar bedömningen utredningen gör, att en lagstiftning rörande IOP skulle riskera att bli något vag och begränsande. RFSU delar däremot inte fullt ut slutsatsen att man därför ska avstå från att reglera IOP i lag och att den i sig inte skulle bidra till en positiv utveckling.

RFSU ser att det finns en rädsla i kommuner och regioner kopplat till IOP. Många anser att IOP är spännande men svåra att hantera. Kommuner och kommunjurister är ofta väldigt måna om att inte göra fel. Då det finns tydliga regleringar om upphandlingar, men inte om IOP ser RFSU en risk som innebär att IOP även fortsättningsvis riskerar att stå tillbaka. Även om utredningen har tagit fram en vägledning ang. IOP och en informationssatsning föreslås har RFSU en farhåga att det även fortsättningsvis krävs det ett visst mått av mod och vilja att våga frånga LOU den till förmån för ett IOP.

RFSU ser en politisk utveckling mot att fler tjänster upphandlas inom välfärdssektorn, t.ex. kvinnojoursverksamheten och gör bedömningen att den utvecklingen inte gynnar civilsamhället. Den

kompetens som krävs för att hantera upphandlingar finns sällan inom civilsamhället, mycket på grund av att den är resurskrävande och civilsamhället prioriterar att lägga sina resurser på verksamhet och inte upphandlingskompetens.

RFSU välkomnar utredningens vägledning och hoppas att den kommer bidra till en positiv utveckling, men tror samtidigt inte att det är tillräckligt. RFSU bedömer att det bör tas fram ett förslag på lagstiftning rörande IOP, för att underlätta utvecklingen till att fler kommuner och regioner väljer IOP framför offentlig upphandling i de fall det skulle ge ett mervärde till välfärden att en idéburen part utför den.

7.5 Utredningens förslag

RFSU tillstyrker utredningens förslag om att Upphandlingsmyndigheten ges i uppdrag att arbeta med informationsinsatser gentemot offentliga och idéburna aktörer med utgångspunkt i de kriterier för IOP som utredningen har tagit fram.

I detta informationsuppdrag är det av vikt att civilsamhällets särart betonas som önskvärt och att både det offentliga och den idéburna välfärdsaktören förväntas bidra in i IOP:n och att det således inte är ett rent beställningsuppdrag från det offentliga.

I informationsuppdraget bör tydliggöras att det för demokratin är av vikt att även mindre aktörer i civilsamhället ska ha möjlighet att delta i arbetet med IOP. Det är även av vikt att det tydliggörs att det är en önskvärd utveckling att civilsamhällets aktörer har flera uppdrag i samhället, där ett är att fortsätta driva på utvecklingen politiskt och därmed ska kunna fortsätta att självständigt ge förslag på insatser och eventuellt kritisera det offentliga för otillräckliga satsningar utan att riskera att förlora sina uppdrag som utförare av välfärd.

Datum som ovan

A handwritten signature in black ink that reads 'Hans Linde'. The signature is written in a cursive, flowing style.

Hans Linde
Förbundsordförande RFSU